

POSTANOWIENIA KONFERENCJI W ATEŃACH W 1931 R.

(21–30 października 1931)

PORZĄDEK DZIENNY KONFERENCJI

- I. Prezentacja różnych aktów prawnych w dziedzinie ochrony i konserwacji zabytków sztuki i historii
 - a. podstawowe zasady,
 - b. zakres władzy i obowiązków Państwa w odniesieniu do zabytków należących do Państwa, do wspólnot publicznych lub do osób prywatnych,
 - c. sposoby i procedura uznania obiektu za zabytek.
- II. Rejestracja zabytków, ogólne zasady, studia porównawcze doktryn
- III. Proces niszczenia wynikający z upływu czasu i czynników atmosferycznych
 Studium zniszczeń mających miejsce w różnych częściach budowli i w stanie zachowania materiałów, charakterystyczne przykłady.

Przegląd prac w zakresie konsolidacji, odwarzania, konserwacji i ochrony.

Jakie materiały winny być użyte dla reperacji części widocznych i niewidocznych budynku. Czy może być zalecane stosowanie nowych materiałów?

Zabiegi techniczne dla ochrony dawnych elementów przed destrukcyjnymi czynnikami techniki jak mikroorganizmy roślinność itp. Konserwacja posągów i rzeźb.

IV. Otoczenie zabytków – ochrona najbliższego otoczenia. Ustanowienie serwitutów estetycznych i archeologicznych.
 Odświeżanie zabytków.

Rola roślinności jako elementu estetyzującego w sąsiedztwie zabytków.

V. Użytkowanie zabytków – funkcje zagrażające ich bezpieczeństwu lub trudne do pogodzenia z charakterem dzieła sztuki i historii.

VI. Jakie są zadania do podjęcia przez Międzynarodowe Biuro Muzeów.

POSTANOWIENIA KONFERENCJI W ATENACH w 1931 r.

Konkluzje ogólne

I. Doktryny – ogólne zasady

Konferencja zapoznała się z ogólnymi zasadami i doktrynami dotyczącymi ochrony zabytków. Niezależnie od różnorodności poszczególnych przypadków konferencja stwierdziła, że dominuje ogólna tendencja do zaniechania pełnych restytucji i do unikania związanego z nimi ryzyka przez regularne, stałe utrzymywanie w należyłym stanie budowli, co zapewni ich należyte zachowanie. W przypadku, gdy restauracja okazuje się niezbędna w wyniku degradacji lub destrukcji, konferencja zaleca respektowanie dzieła historycznego i artystycznego przeszłości nie wykluczając stylu żadnej epoki. Konferencja zaleca utrzymanie takiego użytkowania zabytków, które zapewnia ciągłość ich istnienia przeznaczając je jednak funkcjom, które szanują ich charakter historyczny lub artystyczny.

II. Zarządzanie i ustawodawstwo dotyczące zabytków

Konferencja zapoznała się z aktami prawnymi, których celem jest ochrona zabytków o znaczeniu historycznym, artystycznym lub naukowym należących do różnych narodów.

Konferencja jednoznacznie zaaprobowwała ogólną tendencję, która przedkłada w tej materii interes społeczny nad prywatny.

Konferencja stwierdziła, że różnice między ustawodawstwem wynikają z trudności pogodzenia prawa publicznego z prawami osób prywatnych. W konsekwencji, akceptując ogólną dążność tych legislacji, konferencja uważa, że muszą być one dostosowane do warunków lokalnych i do wymagań opinii publicznej w taki sposób, by napotkać możliwie najmniejszy sprze-

ciw, biorąc pod uwagę ofiary ponoszone przez właścicieli dla dobra ogółu.

Konferencja wyraża życzenie, aby w każdym kraju władza państwowa miała prawo do podejmowania w pilnych przypadkach działań zapewniających zachowanie zabytku.

Konferencja wyraża gorące życzenie, by Międzynarodowe Biuro Muzeów opublikowało zbiór i analizę porównawczą ustawodawstwa obowiązującego w różnych krajach i aby dokumentacja ta była na bieżąco uzupełniana.

III. Uwypuklenie wartości zabytków

Konferencja zaleca przy wznoszeniu budowli respektowanie charakteru i fizjonomii (oblicza) miasta szczególnie w sąsiedztwie zabytków, których otoczenie winno być przedmiotem szczególnej troski. Nawet niektóre zespoły^x i niektóre szczególnie malownicze perspektywy winny być zachowane.

Należy również przestudiować zespoły zieleni i roślinnych ornamentacji, właściwych dla pewnych zabytków i zespołów zabytkowych celem zachowania ich dawnego charakteru.

Konferencja zaleca przede wszystkim usunięcie z sąsiedztwa zabytków wszelkich reklam, nadmiernej ilości słupów telegraficznych, wszelkich hałaśliwych urządzeń przemysłowych i wysokich kominów.

IV. Materiały stosowane do restauracji

Ekspertsi zapoznali się z różnymi wyścapieniami na temat stosowania nowoczesnych materiałów dla wzmacniania dawnych budynków. Aprobują oni rozsądne stosowanie wszelkich środków tworzonych przez nowoczesną technikę – szczególnie żelbetu. Kładą oni nacisk na fakt, że środki wzmacniające winny być w miarę możliwości ukryte, aby nie naruszać wyglądu i charakteru restaurowanej budowli. Zalecają oni stosowanie tych środków w tych przypadkach, gdy pozwala to na uniknięcie ryzyka związanego z

demontażem i ponownym montażem konserwowanych elementów.

V. Zagrożenia zabytków

Konferencja stwierdza, że w dzisiejszych warunkach zabytki na całym świecie są coraz bardziej zagrożone przez czynniki atmosferyczne. W aktualnym stanie wiedzy poza ogólnie stosowanymi skutecznymi środkami w odniesieniu do konserwacji rzeźb trudno jest, wobec złożoności przypadków, sformułować ogólne zasady.

Konferencja zaleca:

1. W każdym państwie współpracę konserwatorów zabytków i architektów z reprezentantami nauk fizycznych, chemicznych i przyrodniczych, celem wypróbowania metod możliwych do zastosowania w różnych przypadkach.

2. Międzynarodowemu Biuru Muzeów, aby śledziło na bieżąco prace prowadzone w różnych krajach i uwzględniło je w swych publikacjach.

W odniesieniu do konserwacji rzeźby monumentalnej konferencja uważa, że usuwanie tych dzieł z otoczenia, dla którego zostały stworzone, jest z zasady niewłaściwe. Zaleca ona ze względów ostrożności konserwację oryginalnych modeli, jeśli takowe się zachowały lub wykonanie odlewów.

VI. Technika konserwacji

Konferencja z zadowoleniem stwierdza, że zasady i techniki przedstawione w różnych referatach układają się w ogólne kierunki działania. W odniesieniu do ruin narzuca konieczność skrupulatnej konserwacji z przywróceniem na miejsca odnalezionych oryginalnych elementów (anastyloza). Nowe materiały winny być zawsze, w miarę możliwości, odróżnione od oryginalnych. Gdyby konserwacja ruin odsłoniętych w trakcie prac wykopaliskowych okazała się niemożliwa, zaleca się, po dokonaniu dokładnych pomiarów, ich ponowne zakopanie. Jest oczywiste, że technika i konserwacja wykopalisk wy-

magają ścisłej współpracy archeologii z architektem. Eksperti jednogłośnie zalecili przeprowadzenie badań schorzeń zabytku przed przystąpieniem do ich konserwacji i częściowej restauracji.

VII. Współpraca międzynarodowa w dziedzinie ochrony zabytków

a. Współpraca w dziedzinie techniki i problemów etycznych

Konferencja jest przekonana, że zachowanie dziedzictwa artystycznego i archeologicznego ludzkości interesuje społeczeństwa państw stojących na straży cywilizacji. Wyraża ona życzenie, aby Państwa działające w duchu Paktu Ligi Narodów skłaniały się do coraz szerszej i konkretniejszej współpracy dla dobra konserwacji zabytków sztuki i historii. Uważa ona za wysoce pożądane, aby odpowiednie instytucje mogły, nie naruszając w niczym prawa międzynarodowego, okazywać swe zainteresowanie dla zachowania arcydzieł, w których wyraziła się w najwyższym stopniu cywilizacja i które wydają się zagrożone. Konferencja wyraża życzenie, aby postulaty w tym zakresie przedstawione organizacji współpracy intelektualnej Ligi Narodów mogły zostać przekazane pod rozwagę państw. Do Międzynarodowej Komisji Współpracy Intelektualnej należeć będzie, po rozpoznaniu dokonanym przez Międzynarodowe Biuro Muzeów, wypowiedzenie się co do podjęcia niezbędnych kroków i właściwej procedury.

b. Rola wychowania w poszanowaniu zabytków

Konferencja jest głęboko przekonana, że najlepszą gwarancją dla zachowania zabytków wynika z szacunku i przywiązania do nich samych narodów. Uważając, że te uczucia mogą być w znacznym stopniu wspomagane przez odpowiednie działania władz, konferencja wyraża życzenie, by wychowawcy przyzwyczajali dzieci i młodzież do unikania niszczenia zabytków przyuczając ich do wielkiego zainteresowania ochroną świadectw każdej cywilizacji.

c. Przydatność dokumentacji międzynarodowej

Konferencja wyraża życzenie:

1. aby kompetentne instytucje, w każdym państwie publikowały inwentarz zabytków narodowych wraz z ich opisem i fotografiami,

2. aby każde państwo założyło archiwum, w którym zebrane byłyby wszystkie dokumenty dotyczące zabytków,

3. aby każde państwo przekazywało swe publikacje do Międzynarodowego Biura Muzeów,

4. aby Biuro umieszczało w swych publikacjach artykuły odnoszące się do stosowanych metod i przebiegu konserwacji zabytków,

5. aby Biuro rozważyło najlepsze sposoby wykorzystania w ten sposób scentralizowanej dokumentacji.

^x Zapewne autorzy mieli na myśli zespoły nie uznane w całości za zabytkowe (uwaga K.P.)

* * *

REZOLUCJA

przyjęta przez Międzynarodową Komisję Współpracy Intelektualnej

Międzynarodowa Komisja Współpracy Intelektualnej po zapoznaniu się z raportami, które zostały jej przedstawione na temat działalności Międzynarodowego Biura Muzeów w okresie 1931-1932 z satysfakcją stwierdza, że okres ten zaznaczył się pozytywnymi rezultatami w podjętych pracach. Odnotowuje ona szczególne znaczenie prac konferencji zorganizowanej w Atenach, dla przestudiowania problemów odnoszących się do ochrony i konserwacji zabytków sztuki i historii.

Pragnąc zacieśnić więzy współpracy, która dzięki działalności Międzynarodowego Biura Muzeów zespała już narodowe administracje sztuk pięknych,

uznając, że konserwacja dziedzictwa artystycznego i archeologicznego ludzkości interesuje wspólnotę państw opiekuńców cywilizacji,

uznając, że najpewniejszą gwarancją konserwacji zabytków i dzieł sztuki zasadza się na szacunku i przywiązaniu, jaki im ukazują same narody,

i **w przekonaniu**, że te uczucia mogą być walnie wspomagane przez odpowiednie działania władz, prosi,

aby Zgromadzenie zechciało skierować do Państw-członków zalecenie,

aby Państwa członkowskie zachęcały wychowawców do przyuczania dzieci i młodzieży do szacunku dla zabytków jakakolwiek byłaby cywilizacja lub epoka, do której zabytki te należą,

aby ta działalność wychowawcza państw skierowana była do opinii publicznej w taki sposób, aby mogła się ona również włączyć do działań na rzecz ochrony świadectw cywilizacji.

ZALECENIE ZGROMADZENIA LIGI NARODÓW PRZYJĘTE 10 października 1932 roku

Zgromadzenie Ligi Narodów aprobując Rezolucję przyjętą przez Międzynarodową Komisję Współpracy Intelektualnej i uwzględniając wyrażone życzenie skierowania do Państw-członków Ligi Narodów zaleceń opracowanych przez Konferencję w Atenach dotyczących konserwacji zabytków historii i dzieł sztuki powierza organizacji Współpracy Intelektualnej przekazanie w imieniu Zgromadzenia tych zaleceń Rządom państw-członków Ligi Narodów.

(tłumaczenie K. Pawłowski)